

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://cutt.ly/sTFPZ2E> (дата звернення 22.11.2021).

9. До фінансових установ застосовано заходи впливу за порушення вимог «колекторського» закону. *Офіційний веб-портал Національного Банку України.* URL: <https://cutt.ly/JTFP0HR> (дата звернення 22.11.2021).

10. Данча М.І. Світовий досвід правового регулювання колекторських компаній. *Актуальні проблеми захисту права власності:* матер. кругл. столу (м. Одеса, 17 червня 2016 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є. О. Харитоновна. Одеса: Фенікс, 2016. С. 56-60.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-179-4-30>

ПОЛІЦЕЙСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ

Ізбаш К. С.

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Історично так склалося, що безпека і порядок відіграють важливу роль в цивілізованому суспільстві і визначаються найвищими цінностями людства. Тому одним із головних завдань нашої держави є забезпечення публічного порядку, публічної безпеки та спокою громадян.

Значну роль у сфері забезпечення публічної безпеки та підтримання публічного порядку надається органам Національної поліції України. Відповідно до положень ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом [4].

Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги

особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (ст. 2 Закону) [4].

Правову основу щодо забезпечення публічної безпеки та публічного порядку органами Національної поліції України складає адміністративно-правове регулювання, яке здійснюється за допомогою адміністративно-правових норм різної юридичної сили. До основних нормативно-правових актів відносяться: Конституція України, Закони України «Про Національну поліцію», «Про громадські об'єднання», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»; Кодекс України про адміністративні правопорушення, постанови КМУ «Про затвердження Положення про Національну поліцію», «Про затвердження Типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, описів зразків бланка посвідчення і нарукавної пов'язки члена такого формування», «Про затвердження Порядку організації робіт із забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час проведення футбольних матчів», «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», наказ Міністерства внутрішніх справ «Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку» [1-9] тощо.

Звернемося до етимології слова «публічний». Термін «публічний» вживається у таких значеннях: який відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний; призначений для широкого відвідування, користування; громадський [13, с. 547]. В сучасній українській мові слово «громадський» тлумачиться у наступних значеннях: який виникає, відбувається в суспільстві або стосується суспільства, пов'язаний з ним; суспільний; належний усій громаді, усьому суспільству; колективний; призначений для загального користування; в якому бере участь увесь колектив [12, с. 184]. Термін «публічний» характерний для права Європейського Союзу, що обумовлено особливостями мови деяких європейських держав, де терміни «публічний» та «громадський» позначаються єдиним словом «public» [12, с. 289; 17, с. 69].

Поняття «публічна безпека» є найближчим до поняття «громадська безпека» та найбільш вживаним в нормативно-правових актах [12, с. 193]. Сьогодні категорія «громадська безпека» частіше вживається в положеннях нормативно-правових актів, ніж «публічна безпека». При цьому можна зробити висновок, що як у самому Законі України «Про Національну поліцію», так і в ряді інших нормативно-правових актів наведені категорії вживаються як синонімічні. Яскравим прикладом

цього є навіть назва наказу МВС України «Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку» [8]. Проте вважаємо, що наведені поняття не можна вживати як рівнозначні, про що свідчить як їх семантичний аналіз, так і позиції, які сформувалися в науці [11, с.53].

Погоджуємося з думкою авторського колективу підручника «Управління органами Національної поліції України», який стверджує, що термін «публічна безпека» наразі поглинув застарілий термін «громадська безпека» [14, с. 74]. На наш погляд, слушною є думка А.В. Долинного, який наголошує на тому, що в загальному розумінні «публічний» і є «громадський». Тобто, поняття «публічний» є дещо ширшим за «громадський» і включає його до свого змісту [10, с. 24].

На законодавчому рівні термін «публічна безпека» був вперше зазначений у Законі України «Про Національну поліцію». Сьогодні у нормативно-правових актах, положення, які визначають особливості забезпечення законності та правопорядку в державі, одночасно використовуються дві категорії – «публічна безпека» та «громадська безпека», що створює певну термінологічну плутанину та ускладнює отримання комплексного уявлення про зміст системи забезпечення публічного порядку в державі. У зв'язку з цим, важливого значення набуває розмежування вказаних категорій та упорядкування національного адміністративного законодавства.

Оскільки поняття «публічна безпека і порядок» тісно переплітається за змістом та сферою впливу з такими термінами як «громадська безпека» та «громадський порядок», є нагальна необхідність конкретизувати ці поняття. Під термінами «громадська безпека» і «громадський порядок» взагалі розуміється певний позитивний стан, що існує в суспільстві, забезпечення якого гарантує уникнення певних небезпек як перед суспільством так і перед окремими громадянами. Цінності, яким загрожує небезпека, є досить різноманітними.

Існуючі погляди на поняття громадської безпеки і громадського порядку мають певну схожість. До схожості цих понять віднесемо наступні ознаки: а) ці категорії мають складну соціальну природу, маючи в своїй основі певну сукупність суспільних відносин, які охороняються державою; б) це найбільш суттєві і багаточисельні зв'язки у сфері суспільного життя, які мають загальні ознаки, що дозволяють співвідносити їх один з одним, наприклад такі, як захист прав, свобод і законних інтересів об'єкта зазіхання; в) однорідність суспільних відносин, які утворюють кожне з понять, що розглядається, і регулювання їх визначеними сукупностями норм, дозволяють

розглядати ці відносини як схожі явища. Отже, визначаючи співвідношення понять «громадський порядок» і «громадська безпека», їх можна співвіднести як динамічне і статичне поняття. Громадський порядок – це динамічне явище, а громадська безпека – це статичне явище, які взаємодоповнюють одне одного.

Таким чином, можна зробити висновок, що поліція є провідним суб'єктом забезпечення публічної безпеки і порядку, яка безпосередньо планує, організовує та забезпечує публічну безпеку і порядок. Проаналізувавши положення нормативно-правових актів у сфері забезпечення публічної безпеки та публічного порядку, можемо стверджувати, що значна їх кількість потребує оновлення та приведення у відповідність до категорій «публічна безпека» і «публічний порядок», які визначені Законом України «Про Національну поліцію». Основними серед таких є КУпАП, Закони України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і шкідливого впливу на здоров'я населення» та інші.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР> (дата звернення 09.09.2021).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 груд. 1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 09.09.2021).
3. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 бер. 2012 р. № 4572-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (дата звернення 09.09.2021).
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липн. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 09.09.2021).
5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22 червн. 2000 р. № 1835 –III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1835-14> (дата звернення 09.09.2021).
6. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 03 лист. 2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-ВР> (дата звернення 09.09.2021).

7. Про затвердження Положення про Національну поліцію : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтн. 2015 р. № 877. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-BP> (дата звернення 09.09.2021).

8. Про затвердження Порядку організації робіт із забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час проведення футбольних матчів : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 квіт. 2012 р. № 341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2012-BP> (дата звернення 09.09.2021).

9. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : Наказ МВС України від 10 серп. 2016 р. № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16> (дата звернення 09.09.2021).

10. Долинний А.В. Адміністративно-правове забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Відкр. Міжн. ун-т розвитку людини «Україна». Київ, 2017. 198 с.

11. Панова О.В. Забезпечення публічної безпеки в Україні: адміністративно-правовий аспект : дис. д-ра юрид. наук : 12.00.07. / Харк. нац. ун-т внутр. справ; Сумський державний ун-т. Харків, 2019. 517 с.

12. Сучасна правова енциклопедія / за заг. ред. О.В. Зайчука. Вид. 3-тє, переробл. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 408 с.

13. Юридична енциклопедія : у 6 т. / гол. ред. Ю.С. Шемчушенко. Київ : Українська енциклопедія, 1998. Т. 2. 744 с.

14. Управління органами Національної поліції України : підручник / за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків : Стильна типографія, 2017. 580 с.